

Jurriaan Pröpper, projectleider Shared Savings

Lokaal samenwerken, investeren in preventie en besparen op zorg. Zorgpotjes loslaten vraagt lef

Als je op lokaal niveau zo veel mogelijk samenwerkt, kan je de gezondheid van mensen verbeteren. Als gevolg bespaar je op de kosten van zorg. Want geld dat niet nodig is om mensen beter te maken, kan je investeren in projecten die voorkómen dat er gezondheidsproblemen ontstaan. Deze preventieve projecten zorgen er op hun beurt voor dat de gezondere inwoners van een gemeente nóg minder zorg vragen. Dat bespaart dus opnieuw kosten. Zo houd je als gemeente, zorgverzekeraars en zorgorganisaties geld over, bijvoorbeeld om de sociale voorzieningen in een plaats te verbeteren. En daar worden de inwoners ook weer blij van.

Dat is in een notendop de gedachte achter Shared Savings. Voorwaarde om te slagen is dat lokale burgers en plaatselijke organisaties echt samenwerken in een gezondheidsnetwerk. Vaak is een zetje nodig om zo'n vliegwiel in gang te zetten. Jurriaan Pröpper van OptiMedis ondersteunt met collega Peter Dijkstra de gemeentes Coevorden en Hogeveen in het geven van zo'n zetje. Het programma Kans voor de Veenkoloniën helpt daarbij. Als het vliegwiel eenmaal draait, kan de gemeente tegelijkertijd investeren in gezondheid én besparen op zorgkosten.

Lokaal netwerk

Kans voor de Veenkoloniën legt geen startkapitaal voor de organisatie op tafel. "Dat ligt iets genuanceerder," legt Pröpper uit. "We willen 1 jan 2019 met de pilots beginnen. Voor de organisatie is een lokaal netwerk en samenwerking met de inwoners van Coevorden en Hogeveen nodig. Je moet investeren om iedereen aan boord te krijgen: waar is behoefte aan, waar zitten nog gaten en wat gaan we voor wie extra doen?"

Dat doe je door cijfers te verzamelen, maar vooral door met mensen te praten. Daarna bereiden we een inhoudelijk ondersteuningsprogramma voor de uitvoering voor. Uiteindelijk zijn er afspraken nodig om te bepalen hoe de investeringen uit een deel van de besparingen gefinancierd worden: shared savings. Daar gaat het plaatselijke netwerk over, de zorgverzekeraar en de gemeente. Want zij financieren de lokale zorg."

Vergrijzing

In Coevorden en Hogeveen zit inmiddels het benodigde netwerk om tafel. Daarin zitten de beide gemeentes, huisartsen, ziekenhuizen, ouderenzorg en maatschappelijk werk. En erg belangrijk: ook de burgervertegenwoordiging en de zorgverzekeraar Zilveren Kruis doen mee. Allemaal partijen die gewend zijn als een kip op hun eigen zorgpotje te zitten. Je zou zeggen dat dat voor problemen kan zorgen, maar iedereen snapt de urgentie en de noodzaak om samen te werken, vertelt Pröpper.

"Als je het hebt over de Veenkoloniën dan zie je dat de zorgvraag de capaciteit overstijgt. Ook de budgetten stijgen niet in hetzelfde tempo als de vraag. Dat gat wordt groter en het gezondheidsverschil met de rest van Nederland ook. We weten al heel lang dat er grote vergrijzing aan zit te komen, terwijl veel jongeren uit het

gebied wegtrekken. Dus ook relatief stijgt de leeftijd. De zorgvraag zal complexer worden. Bovendien moet je zorgprofessionals in het gebied zien te houden, terwijl ook zij aan het vergrijzen zijn.“

Nieuwe investeringen

In Kinzigtal in Duitsland kennen ze het principe van Shared Savings als een jaar of twaalf. Het gebied was qua gezondheid enigszins te vergelijken met de Veenkoloniën, maar inmiddels heeft de samenwerking in het Duitse zorgnetwerk positieve gevolgen gehad: deelnemers aan het gezondheidsprogramma blijken gemiddeld anderhalf jaar langer te leven. De besparingen op de zorgkosten in Kinzigtal zijn weer geïnvesteerd in bijvoorbeeld sportscholen speciaal voor mindervaliden of nieuwe programma's op het gebied van e-health.

Maar hoe meet je nou of de samenwerking in Coevorden en Hoogeveen ook zo'n positief effect heeft? Pröpper: “Je gaat natuurlijk aan mensen vragen of ze betere kwaliteit van leven ervaren en of zij passender zorg krijgen. Je zal het ook meten in de zorg zelf: komen er minder ouderen naar de Eerste Hulp? Worden er minder pillen aan hen voorgeschreven? Gaan de inwoners minder vaak naar de huisarts of de GGZ-crisisdienst? Groeit de noodzaak voor jeugdzorg minder hard?”

Zwembad of thuiszorg

De gemeenten krijgen een leidende rol in de netwerkvorming en opstart van Shared Savings. Dat is in de Veenkoloniën anders dan bij eerdere projecten in Nederland en Duitsland. Pröpper is daar blij mee. Zorgkosten drukken zwaar op het gemeentelijk budget, terwijl diezelfde gemeente maar weinig middelen heeft om alle sociale voorzieningen op poten te houden.

“Die twee zijn aan elkaar verbonden,” legt Pröpper uit. “Veel van de oorzaken van slechte gezondheid zijn in het sociaal domein te vinden. Werkeloosheid, schulden, sociale narigheid. Een gezond sociaal leven vermindert de zorgvraag. Nu moeten gemeenten vaak uit twee kwaden kiezen: sluiten we bijvoorbeeld het zwembad of geven we meer thuiszorg? Het zou mooi zijn als zorggeld niet meer nodig is om de gezondheid te verbeteren en uiteindelijk ingezet kan worden voor behoud van dat zwembad. Want het gaat over dezelfde mensen. Bovendien worden die van zwemmen ook weer gezonder.”

Het lokale netwerk is leidend in de realisering en besteding van alle besparingen. Besparingen die weer ten goede moeten komen aan gezondere inwoners. Het project moet zichzelf daarmee kunnen financieren na de periode van Kans voor de Veenkoloniën. “Wethouders moeten dus verder durven kijken dan de eigen termijn van vier jaar. Ook zorgorganisaties moeten zich niet alleen bezig houden met hun eigen taak en potje,” zegt Pröpper.

Zeker in een gebied als de Veenkoloniën vraagt dat lef. “Er is natuurlijk al van alles geprobeerd. Dat is ook het gevaar: dat we precies hetzelfde gaan doen. Het cynisme is sterker dan in andere gebieden. Na een jaar zou je moeten zien dat tien procent van de inwoners op de een of andere manier verbetering merkt. Dan heb je een begin, waar anderen zich bij aansluiten. Maar in de praktijk krijg je uiteindelijk nooit honderd procent van de inwoners mee.”

Schaamte

Dat is trouwens niet iets specifiek voor noordelingen. Het kost overal in Nederland moeite 'de doelgroep' in een plaats te bereiken. "Er is schaamte om hulp te vragen. Zo loopt in Zeeland een burgerinitiatief Durf te Vragen. Mensen kunnen er naar toe als ze hulp nodig hebben: boodschappen doen, kinderopvang, even schilderij ophangen, je huis schilderen als je geen geld hebt om een schilder in te huren. Vrijwilligers zijn er genoeg. Er is zelfs een opnamestop van vrijwilligers want de hulpvraag valt tegen.

Geld of schaamte mogen nooit een belemmering zijn om de nodige ondersteuning te vragen. Een goede samenwerking van alle lokale zorgpartijen is het begin, want alleen dan kan het vliegwiel van Shared Savings worden aangezwengeld.

Uiteindelijke doel van Jurriaan Pröpper? "Zorg die betaalbaar en beschikbaar blijft voor iedereen. Mensen die minder zorg en ondersteuning nodig hebben. Dat is fijn voor de professionals omdat ze de vraag aan blijven kunnen. En het is vooral fijn voor de bevolking zelf. Want wie zit er nou te wachten op al die mensen aan je bed, in je huis of aan je lichaam?"

